

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието*

(Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)

Институция: Министерство на образованието и науката	Нормативен акт: Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 90 от 29 май 2018 г. на Министерския съвет за българските неделни училища в чужбина
За включване в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за периода: <i>01 юли – 31 декември юни 2020 г.</i>	Дата: 24 юли 2020 година
Контакт за въпроси: Ваня Балчева - главен експерт в дирекция „Образование на българите зад граница и училищна мрежа" в Министерството на образованието и науката	Телефон: 02 9217 590

1. Дефиниране на проблема

1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна.

Настоящата частична предварителна оценка на въздействието на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 90 от 29 май 2018 година на Министерския съвет за българските неделни училища в чужбина (за кратко Постановлението) е следствие от необходимостта да бъдат предприети действия за актуализиране на разпоредбите, отнасящи се до осъществяването на образователна дейност сред българите в чужбина.

С ПМС № 90/2018 г. са регламентирани редът и условията за финансово подпомагане от бюджета на Министерството на образованието и науката и за организирането и провеждането на обучението и на допълнителните училищни дейности за съхраняване на националното самосъзнание, култура и традиции в българските неделни училища в чужбина, които функционират към:

- организации на българи, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно законодателството на съответната държава за извършване на образователно-културна дейност;
- задграничните представителства на Република България в чужбина;
- български православни църковни общини;
- Славянобългарския манастир "Св. Вмчк. Георги Зограф" – Атон, Гърция.

Обучението се организира за децата от предучилищна възраст и за учениците от I до XII клас.

В хода на прилагането на ПМС № 90/2018 г. беше идентифицирана необходимост от изменение и допълнение на някои разпоредби, свързани с минималния брой кандидат-студенти в група за подготовка по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика; с осигуряването на възможност за електронно обучение на по-голям брой ученици от българските неделни училища; с повишаване на контрола и прозрачността при организиране на дейностите в неделните училища и при разходване на средствата, предоставяни от българския държавен бюджет; с възможностите за организиране на обучение от едно българско неделно училище на няколко адреса и условията за това, както и със създаване на условия за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда в извънредни ситуации.

Необходимостта от нормативната промяна е обусловена от следните причини:

- гарантиране на достъпа до качествено обучение на децата и учениците, които желаят да посещават българско неделно училище в чужбина;
- създаване на условия за увеличаване на обхвата в българските неделни училища чрез възможност за включване на ученици от населени места и държави, в които няма подпомагано от МОН българско неделно училище в електронно обучение без присъствени часове;
- повишаване на ефективността и ефикасността от функционирането на училищата;
- облекчаване на условията за продължаване на образованието в български висши училища чрез възможност за получаване на удостоверение за проведено обучение при електронно обучение без присъствени часове.
- регламентиране на възможност за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии от всички български неделни училища при извънредни ситуации.

Предвид изложеното и с оглед оптимизиране на възможностите за по-широк и по-ефективен достъп до обучение в българските неделни училища в чужбина, е необходимо съществуващата към момента правна регулация, определена с горепосочения нормативен акт, да се актуализира чрез изменение и допълнение. Това ще допринесе за подобряване на механизма за осъществяване на образователна дейност сред българите в чужбина.

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Съществуващата към момента правна регулация, определяна с ПМС № 90/2018 г., се нуждае от усъвършенстване във връзка със следното:

- Извършване на промени в разпоредбата, регламентираща минималния брой ученици за сформирани на група за подготовката на кандидат-студенти. В сега действащата разпоредба на чл. 3, т. 2 от ПМС № 90/2018 г. е определено, че дейностите за подготовката на кандидат-студенти могат да се организират в групи с най-малко десет ученици. Това създава известни трудности при сформирането на групите. В синхрон с провежданата политика за намаляване на ограниченията за продължаване на образованието в български висши училища се предвижда да се намали минималният брой кандидат-студенти в група за подготовка по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика – от 10 на 5. Предложено е също да се допусне в групите да бъдат включвани както ученици във втори гимназиален етап на средно образование в българско неделно училище в чужбина, така и ученици, обучавани в друго училище на територията на съответната държава;

- Допълнение на разпоредбата, регламентираща електронно обучение с частично присъствени часове. Към чл. 5 на сега действащото постановление се добавят три нови алинеи. С първата се определя институцията, която организира и провежда електронното обучение, а именно - българското неделно училище, в което са записани учениците през учебната година. С второто допълнение се предоставя възможност учениците от българско неделно училище, което не предлага електронно обучение с частично присъствени часове, да се обучават електронно в друго неделно училище и се регламентирант условията за това. По този начин се преодолява затруднение, което би възникнало в случай, че училището, в което са записани учениците не предлага електронно обучение. Третата актуализация уточнява случаите, в които се провежда електронно обучение без присъствени часове;

- Актуализиране и разширяване на разпоредбите, целящи повишаване на контрола и прозрачността при организиране на дейностите в неделните училища и при разходване на средствата, предоставяни от българския държавен бюджет. Предлага се ежегоден избор на родителски съвет с конкретни задължения и правомощия; при изготвянето на годишен доклад със становище за резултатите от дейността на българското неделно училище се предлага ангажирането на училищния ръководител и на представляващата организацията, заедно със сега ангажирания родителски съвет, а при организирането на обучение и на друг адрес се предлага в състава на родителския съвет да се включват и родител/родители на обучаващите се на съответния адрес ученици. Тези допълнения създават възможност за по-голям обществен контрол върху дейността на българските неделни училища в чужбина.

- Регламентиране на условия, при които едно българско неделно училище може да организира обучение на няколко адреса. Това допълнение се налага, за да се осигури достатъчен достъп до обучение, без да се налага регистриране на ново училище. По този начин се елиминира създаването на предпоставки за нелоялна конкуренция между организациите, към които функционират училищата.

- Създаване на условия за увеличаване на обхвата в българските неделни училища чрез възможност за включване на ученици от населени места и държави, в които няма подпомагано от МОН българско неделно училище в електронно обучение без присъствени часове.

- Регламентиране на възможност за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда в извънредни ситуации, както и на условията за неговото провеждане – какво включва и как се организира

Горепосочените промени ще допринесат за преодоляване на някои трудности и проблеми при прилагането на сега действащата нормативна уредба, свързани с формирането на групи за подготовката на кандидат-студенти, с провеждането на електронно обучение с частично присъствени часове, с осигуряването на прозрачност и ефективност на дейностите в неделните училища и разходването на средства от българския държавен бюджет, с осигуряването на обучение от едно неделно училище на няколко адреса, както и на обучение от разстояние в електронна среда в извънредни ситуации.

Приемането на Постановлението се налага поради необходимостта от преодоляване на посочените тенденции и в тази връзка – от създаване на още по-благоприятни условия за осъществяване на целите на нормативния акт, което не е възможно да се осъществи в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности. Това е възможно да се постигне само чрез

приемане на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на ПМС № 90/2018 г..

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки.

2. Цели

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

Основните цели, които ще се постигнат чрез предложените нормативни промени са:

- Съхраняване на българския език и култура сред българските общности, установени трайно или краткосрочно в чужбина;
- Защита на правото на българите, живеещи извън Република България да получават възможност за изучаване на български език и литература, история и цивилизации и география и икономика;
- Гарантиране на достъпа до качествено обучение на децата и учениците, които желаят да посещават българско неделно училище в чужбина;
- Облекчаване на условията за продължаване на образованието в български висши училища.

С приемането на предложените нормативни промени ще се реализират и следните специфични цели:

- Улесняване достъпа на българите в чужбина до обучение в държавните висши училища в Република България чрез дейностите за подготовката на кандидат-студенти;
- Осигуряване на по-ефективен достъп до обучение на учениците от българските неделни училища чрез електронно обучение с частично присъствени часове;
- Осигуряване на нормативни условия за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда в извънредни ситуации;
- Създаване на условия за подпомагане изучаването на български език и литература, история и география на България от българите зад граница, както и за провеждането на дейности, които съдействат за съхраняване на националното самосъзнание, бит и култура;

- Повишаване на ефективността от обучението на българските деца в чужбина, което е необходимо условие за успешното им интегриране в българската образователна система след завръщането им в България;
- Повишаване на контрола и прозрачността при организиране на дейностите в неделните училища и при разходване на средствата, предоставяни от българския държавен бюджет;

Целите на Постановлението са в синхрон с приоритетите, заложи в стратегическата рамка за образование и обучение в европейски и национален план. Чрез осъществяване на предвидените нормативни промени ще се създадат условия за още по-ефективно изпълнение на политиката, свързана от една страна със съхраняване на националното самосъзнание, култура и традиции в българските неделни училища в чужбина, и от друга страна – с привличане и връщане на сънародниците ни, които живеят извън България.

Проектът на Постановление е съобразен с Мярка 350: „Подобряване на условията за осъществяване на ефективни образователни дейности, съдействащи за укрепване на българската духовност, за съхраняване на националното самосъзнание, бит и култура“ и с Мярка 352: „Създаване на предпоставки за успешно продължаване на образованието и обучението в училища в Република България при завръщане в родината“ от Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017 - 2021 г.

3. Идентифициране на заинтересованите страни

Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).

Предложеното постановление ще окаже пряко или косвено въздействие върху следните потенциални засегнати и заинтересовани страни:

- Кандидат-студентите, българи, живеещи извън Република България, включени в група за подготовка по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика.

През настоящата учебна година 730 кандидат-студенти се подготвят за прием в български висши училища от 43 преподаватели.

- Учениците от български неделни училища, желаещи да се включат в електронно обучение;
- Учителите на посочените по-горе кандидат-студенти и ученици;

- Родителите на посочените по-горе кандидат-студенти и ученици;
- Преподавателите в българските неделни училища в чужбина;

Броят на тези преподаватели в неделните училища е от порядъка на 1400 учители и ръководители на допълнителни училищни дейности;

- Институциите - заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко въздействие, са:

- Българските неделни училища в чужбина, подпомагани по ПМС № 90/2018 г., които през учебната 2019/2020 година са 224, а общата стойност на финансовото подпомагане от българския държавен бюджет чрез бюджета на МОН за тях е 10 823 697 лв.

От тези от 224 училища 29 организират и провеждат електронно обучение.

- Организацията на българи, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно законодателството на съответната държава за извършване на образователно-културна дейност;

- Министерството на външните работи и дипломатическите представителства на Република България в чужбина.

4. Варианти на действие

Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително варианта „Без действие“.

Идентифицирани са следните варианти на действие от страна на държавата:

Вариант 0 – да не се прави нищо (без действие; нулев вариант);

Вариант 1 – предприемане на регулаторна намеса (приемане на Постановлението);

Вариант 2 – запазване на съществуващата нормативна уредба, като се предвидят мерки, които не са свързани с промени в нормативната уредба (нерегулативна намеса)

Вариант 0 – без действие

Нулевият вариант означава да не се предприемат никакви действия. Ако се приложи вариантът „Без действие“ няма да бъде променен съществуващия в момента регламент за минимален брой кандидат-студенти в група за подготовка по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика. Няма да бъде дадена възможност за електронно обучение с частично присъствени часове в друго българско неделно училище, в случай че училището, в което са записани учениците не предлага електронно обучение. Няма да се актуализират и допълнят разпоредбите, регламентиращи конкретни задължения и правомощия на родителските съвети към неделните училища; няма да бъдат ангажирани училищния ръководител и представляващия организацията, при изготвянето на годишен доклад

за резултатите от дейността на българското неделно училище. Няма да се регламентират условия, при които едно българско неделно училище може да организира обучение на няколко адреса. При избора на този вариант ще продължават да са налице трудности при организирането на кандидат-студентските курсове, електронното обучение на българи в чужбина и дейността на неделните училища като цяло. Няма да бъдат създадени условия за обучение от разстояние в електронна среда в извънредни ситуации.

Вариант 1 – предприемане на нормативна промяна (Приемане на Постановлението), в резултат на което ще се създадат благоприятни условия за реализиране на следните предложения за нормативни промени:

1. Намаляване на минималния брой кандидат-студенти в група за подготовка по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика – от 10 на 5. Допускане в групите да бъдат включвани както ученици във втори гимназиален етап на средно образование в българско неделно училище в чужбина, така и ученици, обучавани в друго училище на територията на съответната държава.

2. Предоставяне на възможност учениците от българско неделно училище, което не предлага електронно обучение с частично присъствени часове, да се обучават електронно в друго неделно училище и регламентиране на условията за това обучение.

3. Предлагане на разпоредби, целящи повишаване на контрола и прозрачността при организиране на дейностите в неделните училища и при разходване на средствата, предоставяни от българския държавен бюджет, сред които е ежегодният избор на родителски съвет с конкретни задължения и правомощия.

4. Регламентиране на условия, при които едно българско неделно училище може да организира обучение на няколко адреса с цел осигуряване на достатъчен достъп до обучение, без създаване на предпоставки за нелоялна конкуренция между организациите, към които функционират училищата.

5. Регламентиране на възможност за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда в извънредни ситуации, както и на условията за неговото провеждане – какво включва и как се организира

Чрез предложените нормативни промени ще се осигури възможност за изпълнение на политиката, свързана с образователната дейност сред българите в чужбина, ще се улесни достъпът на българите в чужбина до обучение във висши училища в Република България, ще се създадат стимули за привличане и връщане на сънародниците ни, които живеят извън България. Приемането на Постановлението ще осигури по-добри условия за осъществяване дейността на българските неделни училища в чужбина.

Вариант 2 – запазване на съществуващата нормативна уредба, като се предвидят мерки, които не са свързани с промени в нормативната уредба (нерегулативна намеса)

В конкретния случай това могат да бъдат указания и препоръки към българските неделни училища в чужбина, които поради липсата на нормативна регулация няма да имат задължителен характер.

5. Негативни въздействия

Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.

Вариант 0. Прилагането на нулевия вариант ще се отрази в негативен план по отношение на заинтересованите страни. В тази връзка:

- В случай, че не се осъществят предложените в ПМС № 90/2018 г. изменения и допълнения, това ще въздейства негативно върху кандидат-студентите, българи, живеещи извън Република България, включени в група за подготовка по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика, тъй като ще бъдат затруднени възможностите за сформирание на групи за подготовка.
- При избор на нулевия вариант няма да бъде създадена възможност за електронно обучение с частично присъствени часове в друго българско неделно училище, в случай че училището, в което са записани учениците не предлага електронно обучение. Това ще окаже негативно въздействие върху обучаемите, тъй като стеснява възможностите им за по-ефективен достъп до обучение.
- Ако не се предприемат никакви действия за промяна в цитираната нормативна уредба, няма да бъдат създадени условия за повишаване на контрола и прозрачността при организиране на дейностите в неделните училища и при разходване на средствата, предоставяни от българския държавен бюджет. Това ще има негативно въздействие както в институционален план (за неделните училища и организациите, към които са създадени), така и по отношение на учениците, учителите и родителите на обучаемите.
- Изборът на нулев вариант за действие няма да регламентира условията за вписване на допълнителен адрес на българско неделно училище в чужбина и може да има негативен ефект върху училищата, тъй като съществуват предпоставки за създаване на нелоялна конкуренция между организациите, към които функционират училищата.

• Прилагането на нулев сценарий ще лиши заинтересованите страни от нормативни условия за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда в извънредни ситуации.

Крайните потърпевши от приемането на този вариант ще бъдат българите, живеещи в чужбина – кандидат-студенти и ученици, обучавани в българските неделни училища, техните родители и българската общност в чужбина като цяло.

Прилагането на нулев сценарий и непредприемането на никакви действия обуславя рискове и отрицателни последици в социален и икономически аспект. Същото не е свързано с негативни ефекти относно екологичното равновесие.

От изложеното до тук е видно, че липсват субективни и обективни данни, за да се направи извод, че проблемът може да се разреши без предприемане на никакви действия. Поради горепосоченото Вариант 0 – да не се предприема нищо, в конкретния случай е неефективен.

Вариант 1. В процеса на изготвяне на настоящата частична предварителна оценка на въздействието не са идентифицирани очаквани икономически и социални негативни въздействия при приемането на регулаторна намеса (приемане на Постановлението). Прилагането на Вариант 1 не би следвало да доведе до отрицателни въздействия върху заинтересованите страни.

Вариант 2. Прилагането на Вариант 2 обуславя риск от празнота относно правната уредба, за която се отнася Постановлението и от практически затруднения в прилагането ѝ, което ще има отрицателни последици в социален и икономически аспект. Поради незадължителният характер на нерегулативната намеса, дори да се получи моментен позитивен ефект, той не би имал устойчивост във времето.

6. Положителни въздействия

Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.

Вариант 0. При приемането на нулевия вариант не се очакват положителни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни. Липсват субективни и обективни данни, въз основа на които да се предположи, че проблемът може да се разреши без предприемане на никакви действия. При бездействие не се предвиждат конкретни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи.

Поради гореизложеното Вариант 0 в конкретния случай не е ефективен и е необходимо да се отхвърли.

Вариант 1. Приемането и изпълнението на Постановлението се очаква да окаже положително въздействие спрямо всички заинтересовани страни. То е отговор на новите реалности, свързани с инициативата за привличане и връщане в родината на българи, живеещи извън страната чрез осигуряването на възможности за подготовка на кандидат-студенти и за обучение (в т.ч. и електронно) на ученици в българските неделни училища в чужбина.

Приемането на предложените нормативни промени ще окаже положителен ефект върху кандидат-студентите, върху учениците и техните родители, върху преподавателите в българските неделни училища в чужбина.

Позитивно въздействие ще се наблюдава и в институционален план:

- по отношение на възможностите за повишаване на контрола и прозрачността при организиране на дейностите в неделните училища и при разходване на средствата, предоставяни от българския държавен бюджет;

- във връзка с осигуряването на възможности за обучение от страна на българско неделно училище в чужбина след вписване на допълнителен адрес, без това да създава на предпоставки за нелоялна конкуренция между организациите, към които функционират училищата;

- относно създаването на условия за обучение от разстояние в електронна среда в извънредни ситуации.

В стратегически план се очакват положителни въздействия, свързани със създаване на условия за осъществяване на ефективни образователни дейности, съдействащи за укрепване на българската духовност, съхраняване на националното самосъзнание, бит и култура.

Очакваните ползи от избора на Вариант 1 пряко кореспондират с формулираните цели и са в посока решаване на дефинираните проблеми. В най-общ план прилагането на този вариант, т.е. приемането и изпълнението на Постановлението, ще има положително въздействие в социален и икономически аспект.

Вариант 2. Не са налице данни, показващи че подходът, свързан с Вариант 2 би работил успешно и би довел до положителни резултати. При прилагане на нерегулаторни механизми няма да има ползи за нито една от заинтересованите страни, поради което Вариант 2 не би довел до трайно разрешаване на проблемите. В тази връзка той не е препоръчителен за прилагане.

В резултат на горепосоченото се налага изводът, че Вариант 1 съдържа потенциал за разрешаването на идентифицираните проблеми. На основание горепосоченото – Вариант 1 следва да се приеме като необходим и възможен.

7. Потенциални рискове

Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

Не са установени възможни рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

Ще се повиши

Ще се намали

X Няма ефект

Приемането и действието на Постановлението нямат ефект върху административната тежест за физическите и юридическите лица.

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

Не се създават нови регулаторни режими и не се засягат съществуващи режими и услуги.

9. Създават ли се нови регистри?

Когато отговорът е „да“, посочете колко и кои са те:

С Постановлението не се създават нови регистри.

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

Актът засяга пряко МСП

X Актът не засяга МСП

Няма ефект

Постановлението не засяга пряко МСП.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?

Да

X Не

Проектът на нормативен акт не изисква цялостна оценка на въздействието.

12. Обществени консултации

Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните

актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултанционни процедури.

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове.

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Моля посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 8.1 и 8.2, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

Да

Не

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Име и длъжност: Наталия Михалевска - директор на дирекция "Образование на българите зад граница и училищна мрежа" в МОН

Дата: 24.07.2020 г.

Подпис: